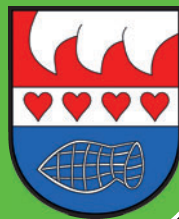

Brodík

**MĚSÍČNÍK
OBCE BOROVNICE**

Jak nakládat s odpadem v době koronavirové pandemie

Ministerstvo životního prostředí

3 DOMÁCNOSTI S NENAKAŽENÝMI OSOBAMI BEZ NAŘÍZENÝCH KARANTÉNNÍCH OPATŘENÍ:

- Nakládáte s komunálním odpadem jako obvykle.
- Třídíte jako obvykle do barevných kontejnerů (pytlů).
- Směsný komunální odpad odkládáte do černých kontejnerů (na místa k tomu určená).
- Jednorázové ochranné pomůcky (roušky/respirační/rukavice) můžete po použití odkládat do směsného komunálního odpadu. Vždy je ale předtím vložíte do plastového obalu a následně ještě do dalšího plastového obalu, který pevně zavážete.
- Nikdy nedávajte zavázané pytle mimo černé kontejnery. Chráníte tak zdraví „popelářů“.
- Před a po manipulaci s odpady si pokaždé umyjte pečlivě ruce mýdlem a teplou vodou nebo použijte dezinfekční gel.
- Buďte ohleduplní.

Důležité upozornění:

Pokud jste vytřídlili nepotřebný materiál určený na sběrný dvůr, s jeho odnosem či odvozem vyčkejte až do ukončení nouzového stavu a zákazu volného pohybu osob!

3 DOMÁCNOSTI S MINIMÁLNĚ JEDNOU OSOBOU V POVINNĚ NAŘÍZENÉ KARANTÉNĚ:

- Odpady netřídíte.
- Veškerý odpad (včetně roušek, respiračních, rukavic a kapesníků) od osob v karanténě, u kterých není prokázáno onemocnění COVID-19, ukládáte do plastového pytle na odpady.
- Plastové pytle by měly mít minimální tloušťku 0,2 mm. Po naplnění (nejpozději však do 24 hodin) pytel pevně zavážete a na povrchu ošetřete dezinfekčním prostředkem.
- Jsou-li použity pytle z tenčího materiálu, je nutné takové obaly zdvojit. Plastový pytel proto vložíte ještě do druhého pytle a zavážete.
- Povrch vnějšího pytle ošetřete dezinfekčním prostředkem a zavázaný pytel až pak dejte do černého kontejneru na směsný komunální odpad.
- Nikdy nenechávejte odpad mimo sběrnou nádobu. Chráníte tak zdraví „popelářů“.
- Před a po manipulaci s odpady si pokaždé pečlivě umyjte ruce mýdlem a teplou vodou nebo použijte dezinfekční gel.
- Buďte ohleduplní.

3 DOMÁCNOSTI S POTVRZENOU NÁKAZOU NEMOCI COVID-19:

- Odpady netřídíte.
- Veškerý odpad (včetně roušek, respiračních, rukavic a kapesníků) od osob s prokázaným onemocněním COVID-19 ukládáte do plastového pytle na odpady.
- Plastové pytle by měly mít minimální tloušťku 0,2 mm. Po naplnění (nejpozději však do 24 hodin) pytel pevně zavážete a na povrchu ošetřete dezinfekčním prostředkem.
- Jsou-li použity pytle z tenčího materiálu, je třeba takové obaly zdvojit. Plastový pytel proto vložíte ještě do druhého pytle a zavážete.
- Povrch vnějšího pytle ošetřete dezinfekčním prostředkem a zavázaný pytel až pak dejte do černého kontejneru na směsný komunální odpad.
- Nikdy nenechávejte odpad mimo sběrnou nádobu. Chráníte tak zdraví „popelářů“.
- Buďte ohleduplní.
- Před a po manipulaci s odpady si pokaždé pečlivě umyjte ruce mýdlem a teplou vodou nebo použijte dezinfekční gel.
- Ukládání odpadu do sběrné nádoby, svoz odpadu a jeho konečné odstranění by však mělo vycházet z lokálních možností bezpečného odstraňování směsného komunálního odpadu a minimalizace rizika pro pracovníky, kteří nakládají s odpady, ale i rizika pro ostatní občany.

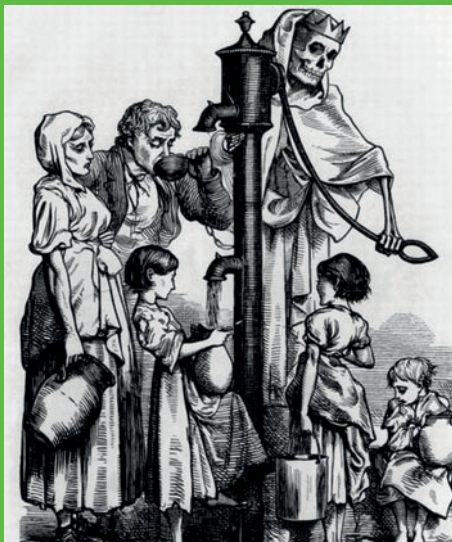
➤ OBCE V KARANTÉNĚ:

- V územích nebo obcích, kde byla v důsledku výskytu onemocnění COVID-19 vyhlášena karanténa, je nutné přijmout opatření na základě zhodnocení rizik pro pracovníky svozových firem i obyvatel.
- Specifická opatření pro tyto případy by měl stanovit místní příslušný úřad po konzultaci s orgánem ochrany veřejného zdraví (OOVZ) a svozovými firmami.

O DÁVNÝCH EPIDEMIÍCH, KTERÉ NÁS SUŽOVALY

V roce 1832 lidé na Homoli hledali ochranu před cholerou

Kresba z r. 1866 varující před zdrojem cholery - nakaženou vodou

SLOVO STAROSTKY

VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ,

Žijeme v 21. století, ale nikoho by nenapadlo, že v březnu 2020 budou vyhlášena Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zdravotnictví „Mimořádná opatření“, Usnesením vlády České republiky přijetí „Krizového opatření“ a „Nouzového stavu“.

Už v minulém čísle Brodíku jsme Vás informovali o nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění koronavirem COVID-19 a jeho příznacích.

V období od 18. 3. 2020 do odvolání, nejdéle však po dobu trvání nouzového stavu, **je nařízen** na území Královéhradeckého kraje **zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob bez ochranných prostředků dýchacích cest** (ústenky, roušky, respirátory, šátky, šály a obdobné prostředky chránící dýchací cesty), které brání šíření kapének.

Nošením roušek zamezíte dalšímu šíření nákazy do okolí. **Každý občan s trvalým pobytem v obci Borovnice dostal ušitou látkovou roušku pro opakované použití, aby se mohl chránit.** Nošení roušek může podporovat falešný pocit bezpečí, proto **nezapomínejte na hygienu rukou.** Pravidelně a důkladně si umývejte a desinfikujte ruce prostředky na bázi alkoholu. Nedotýkejte se očí, nosu a úst. Při kýchání a kašlání používejte jednorázové kapesníky, které následně zahodíte.

Vyhlášením nouzového stavu v souvislosti s výskytem a šířením onemocnění COVID-19 nastala situace, kdy **závažná porušení krizových opatření mohou naplnit skutkovou podstatu trestného činu.** Dodržujte proto pravidla nařízení v tomto těžkém období a omezte volný pohyb na území celé České republiky a na veřejně dostupných místech na dobu nezbytně nutnou.

Touto cestou bych chtěla moc poděkovat obětavým ženám z Borovnice, Přestavlk, Rájce a Chlen, za jejich ochotu a vstřícnost při šití roušek pro naše občany. Členům SDH Borovnice, Přestavlk a Rájec za roznášku ušitých roušek občanům.

Všechny další informace a nařízení s tím související o průběhu této nemoci jsou vyvěšována na obecních stránkách obce Borovnice www.borovnice.info
Všem přeji pevné zdraví v těchto těžkých dnech.

Soňa Rojková, starostka obce Borovnice

O DÁVNÝCH EPIDEMIÍCH, KTERÉ NÁS SUŽOVALY

Hrozba, které v současné době čelíme, člověka nutí k zamyšlení nad tím, jak to bylo s epidemiemi v dřívějších dobách. Zdá se, že náš region měl v tomto ohledu štěstí. Vypravme se tedy do minulosti a udělejme si cestou několik zastávek...

ZASTÁVKA PRVNÍ

– 14. STOLETÍ A MOROVÁ RÁNA ZVANÁ ČERNÁ SMRT

Středověký člověk označoval epidemie, které způsobovaly hromadná úmrtí, slovem **mor** a neohlížel se na odlišné příznaky různých nakažlivých nemocí způsobujících smrt mnoha lidí. **Skutečný mor zvaný černá smrt se v Čechách objevil v polovině 14. století**, kdy tuto nemoc do Evropy zavlekli kupci ze severoitalského přístavu Janova.

Lékař ze 14. století
na cestě za lidmi nakaženými morem

Českým královstvím prošla v době vlády Karla IV. obyvatelstvo decimující „morová rána“ v několika vlnách. Výsledkem byly desetitisíce mrtvých. **V roce 1360 mor těžce postihl nedaleké Kladsko.** O situaci v tehdy ještě řídké zalidněném Podorlicku, kde nebyla větší města, se nám nepodařilo nic zjistit. To ovšem neznamená, že mor se tu neobjevil...

Další desítky tisíc mrtvých v Čechách přinesla epidemie z roku 1380-1382. Historikové uvádějí, že ve druhé polovině 14. století na mor zemřela třetina až polovina evropského obyvatelstva.

Lékaři, kteří neměli ponětí o skutečném původci moru, se chránili hlavně před nákazou ze vzduchu. Používali masky s dlouhými zobany vyplněnými bylinami, přes které dýchali. V masce byly sklem vyplněné očnice. Lékaře měl ochránit také dlouhý kabát doplněný rukavicemi. A pacienti za jejich služby drazé platili – z těch dob se nám nejspíš zachovalo pořekadlo „*platit jako mourovatý*“ (tj. postižený morem).

Morové epidemie se pravidelně opakovaly – snad každé dva či tři roky. Trpěla především města, kde se nákaza snadno šířila. Důvodem byla kromě vysoké koncentrace obyvatel katastrofální úroveň hygieny. Čechy a Moravu postihla nejhorší morová rána v letech 1520-1521. Vladařské dvory a ti nejbohatší se často zdržovali raději na venkově, kde prý nebylo „morové povětrí.“

ZASTÁVKA DRUHÁ – TŘICETILETÁ VÁLKA (1618-1648)

Během třicetileté války procházely i naším krajem oddíly drancujících armád. Pro Borovnici, Rájec a Přestavky se nám nepodařilo objevit informace o násilnostech ze strany vojska, ba ani o šíření nakažlivých nemocí. To ovšem nemusí znamenat, že se válečné útrapy a nakažlivé nemoci těmto místům vyhnuly. Je spíše pravděpodobné, že nebyl nikdo, kdo by o těchto událostech něco napsal. Někdy během třicetileté války **zanikla v Borovnici tvrz** za okolností pro nás zcela nejasných...

Máme k dispozici pouze **soupis poddaných podle víry z roku 1651**, který nám dává jistou představu o situaci těsně po válce. Matyáš z Bloenštejna, jemuž v roce 1651 patřil borovnický statek, do tehdy pořizovaného soupisu poznamenal: „... nyní pak, poněvadž mnoho gruntů pustejch jest...“ (Soupis poddaných..., s. 48). Co se stalo s lidmi, kteří na těch gruntech žili a hospodařili? Nevíme...

ZASTÁVKA TŘETÍ – MOROVÉ RÁNY V DOBĚ BAROKA

Barokní člověk se často a s velkou pokorou obracel k Bohu. Svědčí o tom velké množství kostelů, kaplí a dalších památek, z nichž nás zajímají především tzv. **morové sloupy**. Ty najdeme v mnoha městech. Proč je lidé stavěli? Stavba morového sloupu byla projevem vděčnosti za to, že skončila morová epidemie a zároveň šlo o prosbu, aby k další „morové ráně“ již nedošlo.

Dvě velké epidemie měly pro české země katastrofální důsledky. K té první došlo **v letech 1679-1680**. Jen v Praze tehdy zemřela třetina obyvatel (12 000 osob), celkově přišlo o život asi 100 000 lidí. Pro nás je zajímavé, že horským a podhorským oblastem se nemoc zdaleka vyhnula. Důvodem byla nízká koncentrace obyvatelstva.

Druhá a poslední velká morová epidemie prošla Čechami a Moravou **v letech 1714-1715**. Výsledkem bylo 200 000 mrtvých.

Proč se mor šířil hlavně ve městech? Bylo to dáno doslova ideálními podmínkami pro šíření bakterie *Yersinia pestis*, která nemoc způsobuje. Ve městech se bakterie nejvíce šířila na hlodavcích a blechách. Každé zvíře tak mohlo přenést infekci na člověka – stačil kontakt s pokožkou. Mezi lidmi se pak mor

šířil dále – dotykem, kašlem a kýchním. Na sousloví „morové povětrí“ přece jen bylo zrunko pravdy...

Během 18. století se hygienické podmínky ve městech podstatně zlepšily – souvise-
lo to s novou výstavbou a se vznikem kanalizace. Morové rány se staly minulostí.

ZASTÁVKA ČTVRTÁ

– CHOLERA V ČESKÝCH ZEMÍCH V LETECH 1831-1832

Devatenácté století přineslo další dvě velké epidemie. Tentokrát šlo o cholera. Způ-
sobuje ji bakterie *Vibrio cholerae*, přičemž zdrojem další nákazy je nemocný člověk.

Vše začalo ve vsi Libice nedaleko Poděbrad. Posel, který odtud nesl do Prahy ja-
kousi zprávu, sem přišel 29. listopadu 1831 a přinesl s sebou nákazu, na kterou
tu zemřel. Na Vánoce už ve městě bylo šest nouzových špitálů, kde lidé hromadně
umírali. Nikdo je neuměl vyléčit.

**Koncem roku 1831 začala cholera řádit také v okolí Králík a odtud
se přenesla do našeho nejbližšího okolí.** Některým místům se nemoc zcela
vyhnula, jinde krutě decimovala obyvatelstvo. To druhé opět platilo hlavně pro
města. V Čechách tehdy cholera zahubila asi 25 000 lidí, přibližně stejný počet
mrtvých se udává i pro Moravu.

**Epidemie se nevyhnula ani Podorlicku. A právě z roku 1832 máme
zprávu o poutním místě na Homoli:** „Také v r. 1832 brali zbožní křesťané
útočiště k Panně Marii Sedmibolestné na Homoli. Roku toho totiž řádila v celém
okolí cholera: v Chocni, Vysokém Mýtě, Litomyšli, Vamberku, Rychnově i jinde. Far-
ní však osada sudslavská byla před tímto zlým hostem uchráněna, a to zajisté, jak
pamětní kniha dí – ochranou Rodičky boží“ (Košanář, J.: Poutnická místa..., s. 325).

O více než třicet let později o tom velmi podobně píše i E. Kosina: „Po staletí,
za každé doby, ale zvláště v dobách zlých, utíkali se obyvatelé kraje do této pa-
mátné svatyně o pomoc. Tak například, když roku 1832 zle řádila cholera v ce-
lém okolí, jako v Chocni, ve Vysokém Mýtě, Ústí nad Orlicí, Vamberku, Rychnově
a jinde, tu farní osada sudslavská, od zlého hosta toho úplně uchráněna byla,
což výslovně stojí v Pamětní knize. Téhož roku mnoho zbožných paní z Vysokého
Mýta z vděčnosti nad záchranou od morové rány, darovalo P. Marii Homolské
skvostné roucho“ (Kosina, E.: Památná Homol a okolí, s. 72).

ZASTÁVKA PÁTÁ

– CHOLERA V DOBĚ PRUSKO-RAKOUSKÉ VÁLKY

Zdá se, že prohraná prusko-rakouská válka v roce 1866 a s ní související rekvizi-
ce ze strany Prusů, či následná **epidemie cholery zavlečená pruskou ar-**

mádou do Kostelce n. O., se Borovnice nedotkly: „*Rok 1866 jako válečný (bitva u Hradce Králové) – žádné vydání není*“ (Pamětní kniha obce Borovnice..., s. 38). Otázkou však zůstává, zda měl kronikář píšící s odstupem šedesáti let dostatek informací. Optimisticky vyznívá také zápis z kroniky obce Rájec, pořízený rovněž s velkým časovým odstupem: „*Strach byl však zbytečný, neboť nepřátelská vojska chovala se slušně a co vyrekvírovali, jako dobytek, penězi zaplatili*“ (Pamětní kniha obce Rajc-Přestavlky, s. 24). Ono toho **strachu asi bylo mnohem více z cholery**, na kterou jen v Kostelci nad Orlicí zemřelo několik desítek obyvatel...

A lidé se měli věru čeho bát. V kronice obce Všešary na Královéhradecku se píše: „*Cholera neušetřila nikoho. Nemoc měla krátký a rychlý průběh. Večer se člověk těšil plnému zdraví a ráno byl po smrti. Byly to smutné doby, když lidé jeden po druhém umírali. Jen ve Všešarech zemřelo na cholera během několika týdnů 35 lidí*“ (<http://www.koniggratz1866.eu/s-15/Pribeh-c-11-Rany-valky.html>).

Použité prameny a literatura:

Prameny:

Pamětní kniha obce Borovnice, 1927-1945, OÚ Borovnice, digitalizovaná verze, originál uložen v SOkA Rychnov n. Kn.

Pamětní kniha obce Rajc-Přestavlky, SOkA Rychnov n. Kn., fond AO Rájec, inv. č.:18, č. kn.: 2518, kart. č.: 271

Soupis poddaných podle víry, edice, 1. sv., Hradecko-Bydžovsko 1., Praha, Státní ústřední archiv, 2000

Literatura:

Houdek, Fr.: Před 180 lety v českých zemích poprvé udeřila cholera, in Medical Tribune, 28/2011 (dostupné na: <https://www.tribune.cz/clanek/24974-pred-lety-v-ceskych-zemich-poprve-uderila-cholera>)

Kosina, E.: Památná Homol a okolí, Choceň, Loutkář, 1937

Košnář, J.: Poutnická místa a památné svatyně v Čechách, Praha, V. Kotrba, 1903

Svoboda, J.: Historie morových epidemií, in Vesmír, 1995, s. 74, 496 (dostupné na: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/1995/cislo-9/historie-morovy-ch-epidemii.html>)

PaedDr. Ladislav Miček

ZPRÁVY OBECNÍHO ÚŘADU

UPOZORNĚNÍ OBČANŮM

KOSTEL NA HOMOLI

Kostel Panny Marie Bolesné na Homoli je po dobu vyhlášení nouzového stavu do odvolání uzavřen.

HŘBITOV

– Upozornění pro návštěvníky

Brány hřbitova jsou **v letním období otevřeny od 7:00 do 19:00 hodin.**

Na hřbitov je zakázáno vodit psy.

Prosíme návštěvníky hřbitova o třídění odpadu do umístěných popsaných nádob.

Děkujeme.

ZPRAVODAJ BRODÍK

„Brodík“ měsíční zpravodaj obce Borovnice

Redakční rada: Zastupitelstvo obce Borovnice

Zpravodajské a informační příspěvky od občanů do „Brodíku“

e-mail: **brodik@borovnice.info**

Příspěvek je možno vhodit do schránky na budově obecního úřadu v Borovnici.

Uzávěrka vždy k poslednímu dni daného měsíce

Distribuce do všech domácností v obci Borovnice zdarma.

VYDAVATEL

Obec Borovnice, Borovnice 5, 517 41 Kostelec nad Orlicí

tel.: **493 815 763**, 734 559 876, www.borovnice.info,

e-mail: obec@borovnice.info, č.ú.: 124 007 1339/0800

INFORMACE PRO OBČANY

OMEZENÍ PROVOZU OBECNÍHO ÚŘADU

Z důvodu nařízení vlády ČR bude do odvolání obecní úřad pro veřejnost v provozu v omezeném rozsahu úředních hodin:

- Pondělí 9:00 – 12:00 hodin
- Středa 14:00 – 17:00 hodin

Zároveň jsou z výše uvedeného důvodu **až do odvolání** zrušeny otevírací hodiny obecní knihovny.

Rovněž jsou uzavřeny herny stolního tenisu a společenské místnosti pro kondiční cvičení.

Pro vyřizování úředních záležitostí využívejte v maximální možné míře písemný či telefonický kontakt. Kontakty naleznete na webových stránkách obce nebo v obecním zpravodaji.

Žádáme, aby osobně docházeli pouze klienti, kteří potřebují vyřizovat **neodkladné** úřední záležitosti.

Zároveň žádáme, aby na OÚ nevstupovali lidé s respiračními obtížemi.

Od **1. 1. 2020** se nově sbírají
v rámci svozu směsného komunálního odpadu
POUŽITÉ TUKY A OLEJE Z DOMÁCNOSTÍ.

Tento odpad musí být umístěn **v plné PET láhvi o objemu minimálně 1,5 l**,
která bude **viditelně označena názvem obce** (např. lihovým fixem)
a **položena na popelnici.**

**SVOZ SMĚSNÉHO KOMUNÁLNÍHO ODPADU bude
pro obec Borovnice probíhat dle svozového plánu odpadu na rok 2020.**

NÁKUPY DO TAŠKY

Rádi bychom Vás informovali o možnosti nákupů do tašky v případě, že o službu projeví zájem **alespoň 4 osoby** s tím, že vyšší počet není omezený.

Četnost nákupů – podle dohody (po – st – pá, případně i 2x týdně). Jde o nákupy většího množství zboží, nejen tedy pouze rohlíky... Ke každému nákupu se připočítá 20,- Kč za rozvoz. V případě zájmu bude služba zahájena začátkem dubna.

Další informace Vám poskytne pí Matějková – tel. **737 920 108**

FARMÁŘSKÉ TRHY 2020

ZÁMEK DOUDLEBY NAD ORLÍCI
neděle od 9.00 hodin

Letošní trhy nabídnou široký sortiment produktů, výrobků a zboží přímo od výrobců, řemeslníků a farmářů. Těšit se můžete na pečivo, ovoce a zeleninu, mléčné i masné výrobky, koření, masť, košíky a řadu dalších dobrot, užitečnosti a šikovnosti.

Jednou za měsíc vždy v neděli.

5. dubna (velikonoční trhy) - **ZRUŠENO**

17. května (májové trhy plus výstava bonsajů)

14. června

19. července

16. srpna (řemeslnický jarmark)

13. září

18. října (dušičkové trhy)

15. listopadu (martinské trhy)

13. prosince (vánoční jarmark)

Přehled akcí a událostí pravidelně aktualizujeme i v oficiálním zámeckém kalendáři.
e-mail: info@zamek-doudleby.cz, web: www.zamek-doudleby.cz

KNIHOVNA

Knihovna v Borovnici
je po dobu vyhlášení nouzového stavu do odvolání uzavřena.

LÉKAŘSKÁ POHOTOVOST

Rozpis služeb stomatologické lékařské služby první pomoci okresu Rychnov nad Kněžnou na rok 2020

ORDINAČNÍ HODINY: sobota, neděle, svátek 08:00–12:00 hodin

4. 4.	MUDr. Příbylová Marta	Komenského 209, Častolovice 494 322 706
5. 4.	MDDr. Rýdlová Zuzana	Tyršova 515, Opočno 777 667 353
10. 4.	MUDr. Salamin Akram	Kvasinská 129, Solnice 773 766 699
11. 4.	MUDr. Skříčková Zdena	poliklinika Rychnov n. Kn. 494 515 695
12. 4.	MUDr. Sudová Simona	poliklinika, Mírové nám. 88, Týniště n. Orl.
13. 4.	MUDr. Světlík Filip	Tyršova 515, Opočno 777 667 353
18. 4.	MUDr. Handl Jindřich	Panská 24, Rychnov n. Kn. 494 531 955
19. 4.	MUDr. Tancurinová Jana	Náměstí Dr. Lützowa 345, Vamberk 736 419 151
25. 4.	MUDr. Tomanová Libuše	poliklinika, Mírové nám. 88, Týniště n. Orl. 494 542 102
26. 4.	MDDr. Učňová Petra	Náměstí Dr. Lützowa 244, Vamberk 721 200 244
1. 5.	MUDr. Valešová Pavla	poliklinika, Pulická 99, Dobruška 494 622 114
2. 5.	MUDr. Veselská Renata	poliklinika, Mírové nám. 88, Týniště n. Orl. 494 371 781

Lékařská pohotovostní služba v Královéhradeckém kraji
Informace pro dospělé i děti na celém území kraje
tel.: 841 155 155

RADY PRO ZAHRÁDKÁŘE

Začíná nám měsíc duben, ale kdy se otevře pořádně jaro, nelze předem určit ani podle příletu ptactva, ani podle toho, že se nám na pár dnů výrazněji oteplí, aby se nato zase teplota radikálně snížila. **Tak ani letošní nástup jara asi nebude kopírovat loňské období.** V měsíci únoru i v březnu byly teploty kolísavé. I když duben se dříve v ovocné zahradě řadil mezi velmi krásné měsíce, budeme si zvykat, že již tak nemusí být jako v roce minulém, a dle toho na svých pozemcích budeme muset často improvizovat a zkoušet něco nestandardního.

Na začátku vegetačního období je vhodná doba na **přihnojení ovocných dřevin**. Preferujeme **organická hnojiva** v podobě dobře vyvrálé **chlévké mrvy**, kterou alespoň mírně zapravujeme kolem stromů pod povrch půdy s ohledem na to, abychom nepoškodili vlásečnicové kořánky, které někdy bývá mělce v půdě. Pokud máme k dispozici dobře **vyvrálý kompost**, raději aplikujeme tento a dáváme ho i k zelenině.

Z průmyslových hnojiv používáme ta, která jsou určena pro jednotlivé plodiny, případně používáme hnojiva univerzální. Při používání průmyslových hnojiv se snažíme vyvarovat těch, která obsahují chlór, neboť ho ovocné dřeviny špatně snášejí. U velmi bujných odrůd jaderovin raději nehnojíme dusíkatými hnojivy, poněvadž takovýmto hnojením bychom nechtěně podporovali již tak bujný růst. Ve vyšších polohách nebo lokalitách s chladnějším průběhem, tj. i v našich vyšších místech, kde vegetace nastupuje pomalu, **končíme se zimním řezem**, pokud jsme ho chtěli provádět. U bujných stromů náchylných ke střídavé plodnosti můžeme zimní řez posunout do období, kdy jsou stromy již narašené. Řez v době květů ale neprovádíme každý rok za sebou, ale pouze v letech, kdy podle vyvíjejících se pupenů očekáváme vyšší úrodu. Takovýto každoroční řez by jaderoviny spíše vysiloval.

Můžeme se již pustit do **přeroubování stromků**. Nejlepší ujmavost připravených roubů bývá při plné míze v době květu. Pokud v této době roubujeme peckoviny, pak ve většině případů se spíše ujímají rouby metodou „plátování“ nebo „anglickou“ metodou, musíme ovšem dbát na to, aby průměr roubu a roubované větvičky byl stejný. Velmi pevně přitáhneme roubovací páskou a zamažeme štěpařským voskem. Podle signalizace na výskyt škůdců s ohledem na místní podmínky a počasí **začínáme ošetřovat dřeviny vhodnými postřikovými látkami**. Výrazné poškození

na rostlinách sice ještě většinou nevzniká, ale nedostatečně a včas provedená ochrana se již v následujícím období nedá nahradit. Existuje také přípravek „předjarní postřik“ proti přezimujícím škůdcům (mšice, roztoči, píďalky, svilušky apod.). Čím je tepleji, tím intenzivněji vajíčka a larvy dýchají – proto **jde o včasnou aplikaci insekticidů**. Pro použití postřikové látky se doporučuje jako ideální teplota vzduchu nad 12 °C.

Neměli bychom opomenout **postřik broskvoní proti kadeřavosti**. Další na řadě jsou **jádroviny a peckoviny**. Koncem dubna, v období intenzivního rašení, je důležité první ošetření. V citlivosti jednotlivých odrůd ovoce bývají velké rozdíly. Zejména plůdky náchylných odrůd mohou být při vlhkém a teplém počasí více znehodnocovány, a proto je třeba mít je pod kontrolou a s ohledem na počasí použít fungicidy.

U jádrovin bychom měli věnovat pozornost zejména v období rašení listových růžic a **při objevení zelených pupat**, kdy jde o nálety škodlivých dospělců (květopase jabloňového), **použít postřik**. Tito dospělci kladou vajíčka do zelených pupat a jejich larvy způsobují zasychání květů. Dalšími významnými škůdci jsou pilatka jablečná, obaleč jablečný a různé méry.

Také si všímáme, že **na dřevě některých druhů jalovců a cypřišů** se v dubnu objevují slizovité rezavě zbarvené útvary známé choroby hrušní, **rzi hrušňové**. Těchto útvarů se postupně šíří spory, které infikují listy hrušní, na nichž potom vidíme nádorky a puchýře, které na hrušních způsobují škody. Listy a větvičky postupně zasychají, stromky chřadnou. Je známo, že tam kde se do vzdálenosti 200 m nacházejí napadené jalovce a tůje, hrušně postupně zanikají.

Na **slivoních** způsobují v době kvetení největší škody pilatky, zvláště **pilatka švestková**. Postřik proti tomuto škůdci provádíme zpravidla v době začínajícího opadu korunních plátků květů. Někdo používá tuto metodu i před kvetením, ale zase tak vysoký význam v této době není přesvědčivý. Peckoviny v období květu je vhodné **ošetřit i proti moniliové spále peckovin** – původcem je houba, která v posledních letech zvláště napadá naši vegetaci. Tato choroba způsobuje náhlé prosychání větvíček stromů, obzvlášť je to vidět **na meruňkách a višních**.

V posledních letech se občas projevovala ve větší míře tzv. **puchrovitost švestek**. Plody nabývají zvláštního znetvoření. Pokud toto zjistíme na plodech až v době vegetačního růstu a zrání, je zpravidla pozdě a žádný z postřiků není účinný. Proto tam, kde se puchrovitost začala vyskytovat častěji po sobě, se již brzy z jara zkoušel používat měďnatý **přípravek Kuprikol** (o něm – viz <https://www.agromanual.cz/cz/pripravky/fungicidy/fungicid/kuprikol-50>). Puchrovitost se každým rokem po sobě nemusí objevit, záleží na proměnách počasí a hlavně, je-li mnoho vlhkosti a vysoká teplota vzduchu.

Velmi vhodné je také v dostatečném předstihu před květem **vyvěsit v korunách stromů několik lepových desek**, které lákají dospělé škůdce a přilepí je. Tak můžeme zjistit, jak velké nálety tohoto hmyzu na naši vegetaci vlastně jsou. Tato ochrana přirozeně sníží jejich počet.

U rybízů, pokud jsme ještě neprovedli vyřezání starých a nemocných výhonů, můžeme pokračovat. Provádíme tzv. **výchovný řez** – jak u rybízů, tak u angreštů. **U ke-**

řových forem rybízu je hlavním úkolem vypěstovat keře s potřebným počtem větví různého stáří. Výchovný řez spočívá v tom, že jednoleté výhony na jaře zkrátíme na 2-3 pupeny, ze kterých během sezony vyrostou 5-6 kvalitních silných výhonů – ty budou tvořit základ keře.

U keřového angreštu postupujeme obdobně. Velmi slabé a poškozené výhony z keře odstraňujeme celé, nezkracujeme je.

U stromkových angreštů prostřiháváme korunku, aby byla vzdušnější. Nezapomínáme na postřik proti americkému hnědému padlí.

U rybízu, zvláště u černého, pečlivě kontrolujeme případný výskyt vlnovníku rybízového – na pupenech vznikají nakadešené háčky. Je to nebezpečně se rozšiřující roztoč, a proto napadené větvičky ihned odstraňujeme a pálíme. Nedáváme je do kompostu, ba ani do odpadu.

V dubnu již **intenzívně pokračujeme v zakládání zeleninových záhonů pro výsev a sadbu**. U které zeleniny budete preferovat více zasetí přímo do záhonů, či vysazovat předpěstovanou sadbu, záleží na rozhodnutí pěstitele a také na jeho zkušenosti. Obojí je třeba využívat. V teplejších lokalitách je vyšší pravděpodobnost úspěchu s přímými výsevy, v chladnějších místech naopak profitujeme z předpěstované sadby.

Nebojme se experimentovat – v případě překvapení chladnějšími dny je k dispozici **netkaná fólie** na zakrytí rostlin. Při vlastním předpěstování sazenic rajčat, paprik, okurek a melounů se zaměřujeme na dostatek světla, pravidelnou závlahu a udržovanou teplotu. **Papriky** ve stádiu čtvrtého lístku znovu **můžeme přihnojit** vhodným hnojivem, např. **Kristalonem** (o něm najdete veškeré informace na webu <https://www.agroprofi.cz/hnojiva-kristalon>). Stejným způsobem můžeme přihnojit **salátové okurky**. Pro urychlení rajčat je až do nasazení prvních plůdků zaléváme méně – tím donutíme intenzivněji kvést již první vijany (tj. „stopky“, na kterých jsou později rajčata). V době tvorby plodů rajčata zaléváme opět vydatně, ale méně často – mezi jednotlivými zálivkami by měla zemina více oschnout.

V letošním vegetačním období se vlivem mírné a teplejší zimy čeká větší výskyt živočišných škůdců, roztočů i ostatních parazitů. Taktéž můžeme očekávat vyšší výskyt **různých chorob a plísňí**, z nichž některé ani nejsou v našich podmínkách známe. Proto se každý z nás bude na základě vlastních zkušeností snažit vystihnout ten pravý čas na nutné fyzické a biologické zásahy do pěstované vegetace. Některé dříve účinné preparáty se již bohužel nevyrábějí a ty náhradní pozbývají potřebné účinnosti. A za některé již neexistuje náhrada...

Proto nám nezbyvá nic jiného než se spolehnout sami na sebe, na své zkušenosti a rozšiřovat si znalosti.

Za Český zahrádkářský svaz František Břečtan

VÁŽENÍ ČTENÁŘI BRODÍKU,

po delší přestávce si opět dovolím poskytnout **několik informací o stavu včelstev a jejich prospěšnosti pro přírodu a lidstvo.**

Loňský rok byl jedním z nejhorších jak ve snůšce medu, tak i v úhynech včelstev, a to zřejmě není všemu konec. Mnoho odborníků si láme hlavu nad tím, co vše má na zmíněné skutečnosti vliv a „vaří z vody,“ stejně jako nikdo neví, jak se vyvine dál koronavirus. Tuší se ale, že je to **souběh více vlivů**. Sčítají se tak nemoci – roztoč, jež oslabuje včely sáním hemolymfy (krvomízy), přenášením několika viróz, jež zapříčiňují vady křídel a nožiček u včel. Dalším vlivem je **nadměrné používání postřiků** – již se ví že insekticidy, pesticidy ale i fungicidy (postřiky proti plísni) ovlivňují sílu včelstev během roku. Dle výzkumu v Americe stačí, aby se do pylu dostal fungicid, a vzniká jedovatý pyl, po kterém hyne plod, někdy i během roku čili i na podzim. V médiích proběhla zpráva, že 3 600 vědců, z toho 200 z ČR, upozornilo EU, že se musí změnit pravidla pro dotace do zemědělství s ohledem na **nadměrné používání chemie v přírodě**. Domnívám se po zkušenostech z minulých zákonů, že dobrý úmysl se zvrhne s vydáním prováděcích pokynů, kde hraje hlavní roli lobby, a ekonomika tak opět zvítězí nad ekologií...

Loňský suchý rok se také podepsal na nižším medném výnosu.

Na poli jsem měl pruh hořčice a neviděl jsem na ni přes den létat včelky. Nakonec jsem zjistil, že ráno, za rosy, je včelami hojně navštěvovaná. Takto to probíhalo i na dalších rostlinách a stromech.

Bohužel **musím vznést kritiku i do vlastních řad**. Je dost včelařů, kteří nedodržují základní pravidla včelaření, která nás učili naši otcové a dědové. Jsou to stará pořekadla, jež ale v přírodě platí stále. Jen ve stručnosti některá uvedu: **„Ženci na pole – včely z pole“**. Zkušený včelař pozná, kdy končí snůška a pokrmí včelstva, aby netrpěla hladem. **„Po září – úl zavři.“** Zde je myšleno, že jsou již včelstva nakrmena na zimu, aby zásoby nemusely zpracovávat dlouhověké včely, jež se nemají udržet, neboť jsou potřeba na jaře pro založení nové jarní generace. Já krmím do poloviny září.

Ještě si dovolím jedno humorné pořekadlo: **„Když meduje každý kůl – může včelařit kdejaký vůl.“** Toto pořekadlo bohužel poslední dobou postrádá platnost z výše uvedených důvodů. Také léčení je někdy nedůsledné a jsou experti, kteří vymýšlejí vlastní technologii léčení, jež postrádá patřičnou účinnost. Jsou oblasti v naší republice, a nás nevyjímaje, kde je „převčelino,“ a tudíž včely přinesou zásoby jen pro sebe (a pro včelaře mnoho nezбудe), případně mohou trpět nedostatkem přísunu nektaru a pylu.

Rozmanitost pylové pastvy se také při jejím nedostatku podílí na slabší imunitě včel, stejně jako je tomu u lidí konzumujících sice velké množství potravin, avšak je

to balast bez patřičné hodnoty vitamínů a stopových prvků.

A tím **se dostáváme k problému správné výživy**. Několikrát jsem na různých schůzích zaznamenal poznámku chemických inženýrů, že ekologičtí zemědělci stříkají v noci. Kdo sleduje pořady na ČT2, tak je tam mohl vidět a věřím tomu, že na ně chodí množství kontrol státních úředníků, když je hezké počasí, a to je v době, kdy zemědělci potřebují pracovat na poli.

Opět musím poděkovat všem, kdo mají kladný přístup k přírodě, a to nejen obcím, které vysazují stromové aleje, ale tuto možnost má každý občan. Mít okrasnou zahradu s množstvím kvetoucích rostlin a případně léčivek je přínosem nejen pro váš pocit dobré práce, ale i pro přírodu a hmyzosubný hmyz. Otvírá se jaro, a tak nezapomeňte na pylodárné květiny a keře.

Těm, kdo budou mít zájem, mohu dodat v menším množství **brutnák lékařský**, jenž kvete téměř do zámru a lze jej dávat do polévek a salátů. Také mohu dodat již **zakořeněné stromky jív**. Ty na jaře udělají potěšení u domku.

Byli jsme – včelaři a zahrádkáři – na zájezdu v Brodku u Konic u paní Mgr. Jarmily Podhorné, která se zabývá výtažky z bylin a celostním léčením dle přístupu lékařů východních národů. V knize BYLINY LÉČÍ (mám VI. upravené vydání) je seznam tinktur z bylin a tinktur z pupenů. Zvláště u pupenů jsou zajímavé silné účinky, neboť v nich je koncentrovaná síla listů a květů. Je to celá škála bylin a stromů, u nichž buď v kombinaci mezi sebou, nebo jednotlivě vznikají blahodárné účinky na lidský organismus při zdravotních potížích. **Jen namátkově uvedu některé příklady:**

Mnoho žen trpí záněty močových cest a močového měchýře. Zde pomáhá velmi čaj, ale i přímá konzumace **lichorejšnice**, jež i pěkně kvete a díky svým silným antibakteriálním účinkům omezuje nadměrný výskyt nežádoucích bakterií v močových, ale i dýchacích cestách, a pomáhá tak v obranných procesech při nastuzení. Další osvědčenou rostlinou je **topol**, který je účinný pro udržování normální tělesné teploty, působí pozitivně na močové cesty, klouby, prostatu a celkově dezinfikuje organismus. Tinktura z jeho pupenů velmi pomáhá odstraňovat nepříznivé následky boreliózy. Zde částečně pomáhá i třezalka, pivoňka, bělotrn a tinktura z pupenů javoru, černý rybíz, borovice, vinná réva, olše, jinan a ostružiník.

Ještě bych z velkého množství upozornil na lehké dosažitelné zdroje:

Bříza má silnou čistící schopnost, stimuluje jaterní funkce, zlepšuje osteoporózu, ovlivňuje činnost slinivky a jater.

Smrkový výluh - velmi účinný prostředek při bolestech zad, kloubů, působí na otoky (včetně revmatických), zklidňuje bolesti a působí blahodárně na záněty. Ve zmíněné knížce se můžete dočíst o léčebných účincích třezalky, kostivalu, šalvěje, měsíčku a dalších bylin a stromů.

Paní Jarmila každé jaro zaměstnává kolem 50 brigádníků na sběr pupenů z velké zahrady, kde má mnoho alejí stromů a keřů. Nechce totiž ničit přírodu, a navíc je leckde riziko kontaminace chemií.

Paní Jarmila má v knížce tuto pěknou větu: „**Každý může být zdrav – kdo není, může si za to sám.**“

V příštím čísle si povíme **o kvalitě a druzích medu, jeho léčivých účincích a apiterapii** – léčení včelami, medem a dalšími účinky na bázi včelstev. Provozuje to včelařka Monika Jindrová z Kunvaldu se svým manželem (Rusem) Alexejem Bezrukovem. Bohužel přednášky z důvodů ochrany zdraví občanů zatím nemohou být uskutečněny.

Pro Velikonoce v tomto roce přeji za celý kolektiv včelařů mnoho zdraví rodinám.

Jiří Suchánek – osvětový referent ZO ČSV Chleny.

PROVOZNÍ DOBA ROZHLEDNY VRBICE pro rok 2020

PO DOBU VYHLÁŠENÍ NOUZOVÉHO STAVU,
ROZHLEDNA **UZAVŘENA** DO ODVOLÁNÍ.

KVĚTEN	víkendy	10 – 18 hod.
ČERVEN	pondělí	zavřeno
	úterý - pátek	14 – 18 hod.
	sobota	10 – 18 hod.
	neděle	10 – 18 hod.
ČERVENEC, SRPEN	pondělí	13 – 18 hod.
	úterý - pátek	10 – 18 hod.
	sobota	10 – 20 hod.
	neděle	10 – 18 hod.
ZÁŘÍ	pondělí	zavřeno
	úterý - pátek	14 – 18 hod.
	víkendy	10 – 18 hod.
ŘÍJEN	víkendy	13 – 16 hod.

Vstupné 3-15 let 15 Kč.

Ostatní 25 Kč.

Občerstvení v kiosku u rozhledny.

LISTOPAD, PROSINEC – po **předchozí domluvě** na telefonu

V případě nepříznivého počasí je rozhledna uzavřena.

Mimo uvedený čas je možné rozhlednu navštívit po **PŘEDCHOZÍ DOMLUVĚ** na telefonu: 721 640 484 (minimálně 24 hodin předem). Pokusíme se Vám vyhovět.

POČASÍ U NÁS V NOVÉM

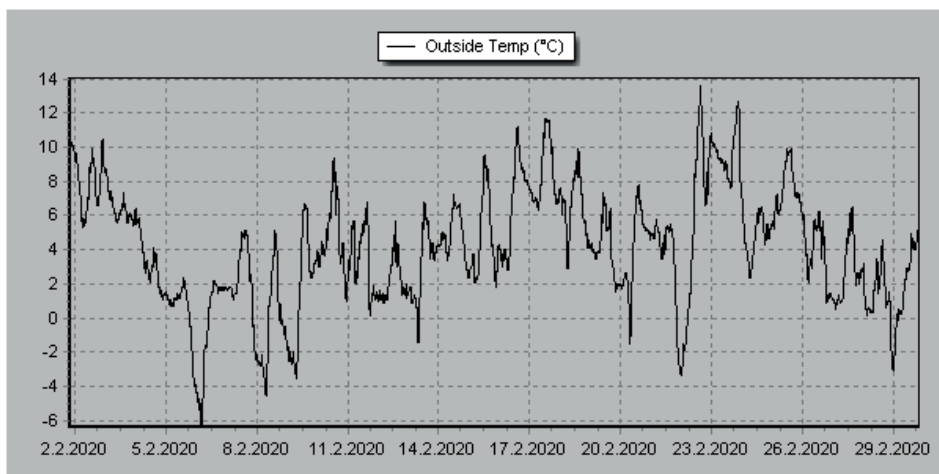
BŘEZEN 2020

teplota 	maximální	minimální	průměr
	18,9°C	-9,5°C	4,7°C

vítr	průměr	nárazy	směr	srážky	28,2mm s 13 dnů deště
	1,9m/s	17,7m/s	V		

Pro případné dotazy jsem zřídil e-mail: pocasirajec@seznam.cz

Na obrázku je ukázaná teplota za měsíc únor.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

ŽIVOTNÍ JUBILEA

V měsíci **dubnu** oslaví
významné životní jubileum

60 let
pan **Jiří Navrátil** z Přestavlk.

*Přejeme hlavně pevné zdraví
a životní pohodu.*

sociální výbor

KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ

JAK SNÍŽIT RIZIKO NAKAŽENÍ KORONAVIREM

Často si myjte ruce vodou a mýdlem nebo antibakteriálním gelem s obsahem alkoholu.

Nedotýkejte se očí, nosu a úst neumytýma rukama.

Vyhňte se úzkému kontaktu s osobami, které mají příznaky nachlazení nebo chřipky.

Zůstaňte doma, pokud máte příznaky i mírné respirační infekce.

Při kašli a kýchání si zakrývejte ústa papírovým kapesníkem, který po použití odhodte do odpadu. Nemáte-li kapesník, použijte rukáv předloktí.

Pokud máte teplotu, kašel a potíže s dýcháním, zůstaňte doma a telefonicky kontaktujte svého praktického lékaře. Lékaři sdělte, zda jste v posledních 14 dnech před prvními příznaky onemocnění cestovali do oblasti s výskytem koronaviru nebo zda jste byli v kontaktu s nakaženým koronavirem.

Chirurgické roušky zdravé osoby před infekcí neochrání. Ústenky jsou vhodné pro osoby, které mají příznaky respirační infekce k zamezení šíření na ostatní osoby.

Máte dotaz ohledně koronaviru? Volejte
Infolinku Státního zdravotního ústavu

724 810 106
725 191 367

V PROVOZU
NONSTOP

„Jsme připraveni reagovat v případě výskytu nákazy v našem regionu. Spolupracujeme s hygieniky, lékaři a složkami IZS. Věřím ve společenskou odpovědnost všech občanů – v tuto chvíli je především nutné zachovat chladnou hlavu a dodržovat základní hygienická pravidla.“

**Jiří Štěpán, hejtman
a předseda bezpečnostní rady kraje**

„Chování obyvatelstva bude jedním ze základních preventivních prvků. Pro další dění bude nejdůležitější, aby lidé dodržovali doporučená opatření.“

**Ivan Kučera,
ředitel Krajské hygienické stanice
Královéhradeckého kraje**

JAK SI SPRÁVNĚ MÝT RUCE

Mytí rukou je základním preventivním opatřením proti šíření infekčních nemocí.

Ruce si myjte 15-30 sekund dezinfekcí nebo 40-60 sekund tekutým mýdlem

1.
Navlhčete si ruce pod tekoucí vodou.

2.
Naneste dostatečné množství mýdla do dlaně.

3.
Krouživým pohybem třete ruce dlaní o dlaň.

4.
Položte dlaň pravé ruky na hřbet levé ruky. Zaklesněte prsty. Třete pravou dlaní o hřbet levé ruky. Pak ruce vyměňte.

5.
Dejte ruce dlaněmi k sobě. Zaklesněte prsty. Třete dlaněmi o sebe ze strany na stranu.

6.
Zaklesněte ohnuté prsty do sebe. Třete hřbet prstů pravé ruky o dlaň ruky levé a naopak.

7.
Třete krouživým pohybem levý palec v sevřené pravé dlaní. Pak ruce vyměňte.

8.
Třete dlaň levé ruky obousměrnými krouživými pohyby sevřených prstů pravé ruky. Pak ruce vyměňte.

9.
Opláchněte ruce pod tekoucí vodou a pečlivě osušte jednorázovým ručníkem.

Směrnice SZO Hygiena rukou ve zdravotnictví: Souhrn. Praha: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2011

Vydává Obec Borovnice v nákladu 200 ks.

Registrováno u MK ČR pod č.j. E 21940. Uzávěrka příštího čísla: 30. 4. 2020.

Redakční rada neodpovídá za stylizaci příspěvků a tiskové chyby.

Vytiskla tiskárna AG TYP Kostelec nad Orlicí.